Trollhättans Stad

Dokumentbeteckning:	Parboende och medboende
Antaget av/Ansvarig	Marianne Brattberg, SAS
Handläggare	Marianne Brattberg, SAS
Handlingen förvaras	Intranät
Diarienummer	«Databas» «Diarienr» «Grpnr»
Datum	2022-07-12
Syfte:	Att säkerställa handläggning, utredning, beslut samt verkställande av parboendegarantin
Gäller för:	Särskilt boende för äldre enligt 5 kap. 5 § Socialtjänstlagen
Referensdokument:	Socialtjänstlagen (SoL), Socialtjänstförordningen (SoF), Vägledande bestämmelser myndighetsutövning SoL, rutin inflyttning ÄO
Uppföljning:	Riktlinjen skall kontinuerligt följas upp och vid behov revideras.
Implementering:	Rutinen/riktlinjen ska regelbundet minst en gång per år tas upp på arbetsplatsträff. Alla nya medarbetare ska informeras om rutinen.

Innehåll

Definitioner 1
Inledning/Bakgrund 2
Riktlinje 2
Ansökan 2
Utredning 3
Beslut 3
Verkställa beslut 4
Hyresrättsliga frågor 4
Bilaga/Länkar 4

Definitioner

- ✓ Äldre= en person över 65 år.
- ✓ Medboende= den person som flyttar med till ett vård- och omsorgsboende utan att själv ha bistånd till insatsen.

- ✓ Parboende= de personer som båda två har behov av insatsen och som vill bo tillsammans.
- ✓ Make/sambo= könsneutralt, avser både maka och make. I lagstiftningen jämställs gifta makar med sammanboende par som stadigvarande sammanbott och har gemensamt hushåll.
- ✓ Vård och omsorgsboende= likställt med lagstiftningens benämning om särskilt boende/boendeform.

Inledning/Bakgrund

I socialtjänstlagstiftningen finns det två bestämmelser som reglerar rätten till parboende i särskilda boendeformer för äldre. Bestämmelserna återfinns i 4 kap. 1 c § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och i 2 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF. Socialtjänstförordningen ger rätt till parboende då båda är behov av ett särskilt boende. Socialtjänstlagen ger rätten till parboende då endast den ena av makarna eller samborna behöver ett särskilt boende. Bestämmelserna behandlar olika situationer, och det är därför nödvändigt att hålla isär tillämpningen av dem.

Den 1 november 2012 infördes en ny bestämmelse i SoL. Den innebär att under vissa förutsättningar har äldre makar och sambor som har levt tillsammans rätt att fortsätta att bo tillsammans i ett särskilt boende även i de fall när endast den ene har behovet. Rätten till medboende prövas mot vad som anges som skälig levnadsnivå i SoL. Av 4 kap. 1 c § SoL framgår att för den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av boende i en sådan särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § SoL ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott.

Avgörande för prövningen av skälig levnadsnivå är den biståndsberättigades behov av vård och omsorgsboende. Det spelar således inte någon roll om den andra maken eller sambon behöver en sådan insats. Rätten till medboende inträder när den ena behöver ett särskilt boende. Rätten till medboende ska således inte heller prövas mot resterande villkor i 4 kap. 1 § SoL.

Sedan 1 juli 2006 regleras det i 2 kap. 2 § SoF att om makar, sambor eller registrerade partner beviljas boende i särskild boendeform som avses i 5 kap. 5 § SoL så ska med skälig levnadsnivå förstås att paret ska erbjudas plats i samma boende, om de önskar det.

Denna bestämmelse gäller fortfarande och om maken eller sambon behöver ett eget särskilt boende så ska bestämmelsen om parboende i SoF tillämpas. Om båda makarna har var sitt beslut om särskilt boende, har de enligt SoF rätt till plats på samma äldreboende om de önskar det. Med samma äldreboende avses i detta sammanhang samma rum, lägenhet eller särskilda boende.

Riktlinje

Ansökan

Personen som ansöker om vård- och omsorgsboende kan i samband med det också ansöka om möjlighet för medboende att flytta med till boendet. Den som redan bor i ett vård- och omsorgsboende kan också ansöka om detta. Vill personen som beviljats vård- och

omsorgsboende sammanbo är det den personens skäliga levnadsnivå som ska prövas. I biståndsbeslutet ska det framgå att hänsyn har tagits till bestämmelsen i 4 kap 1b § SoL om att det ingår i en skälig levnadsnivå att kunna fortsätta bo tillsammans med sin make. Det ska också framgå att beslutet kan komma att ändras om den biståndsberättigade inte längre har behov av insatsen.

I propositionen betonas att det kan finnas andra personer och par som vill flytta samman ett vård och omsorgsboende och som kan ha rätt till det även om de inte uppfyller villkoren i bestämmelsen. I sådana fall är det, liksom före lagändringen, socialnämndens ansvar att bedöma vad som i det individuella fallet ska ingå i en skälig levnadsnivå för den som behöver bo i ett vård- och omsorgsboende**.** Handläggning av ärendet sker enligt gällande rutin för biståndshandläggning. *Se :Rutin, biståndshandläggning*

Utredning
Ansökan görs till biståndshandläggare som utreder och fattar beslut enligt gällande lagstiftning. *Se: Vägledande bestämmelser myndighetsutövning SoL.*

En förutsättning för att paret ska ha rätt att sammanbo i ett vård- och omsorgsboende är att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena i paret redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. Det kan således inte vara fråga om en sammanlevnad av kortvarigare karaktär. Av förarbetena framgår att det inte är lämpligt att ange hur lång tid som avses med varaktigt sammanboende. Frågan får avgöras efter en helhetsbedömning i varje enskilt fall. Faktorer att beakta är till exempel förekomsten av en gemensam permanent bostad och ett gemensamt hushåll. Vidare kan även sådant som gemensam folkbokföringsadress påverka bedömningen.

En annan förutsättning för att paret ska ha rätt att sammanbo i vård och omsorgsboende är att båda makarna vill fortsätta att bo tillsammans i ett sådant boende. Att de är införstådda med vad det innebär och att boende i ett vård- och omsorgsboende alltid är ett frivilligt val. Biståndshandläggarens uppgift är att noga utreda makarnas vilja och inställning. Maken/makan/sambon ska tillfrågas om sin inställning till att flytta med till boendet. Den part som redan bor eller som har ansökt om och beviljats vård- och omsorgsboende skall också ha en vilja att bli sammanboende. Om endast en i paret vill det, finns det inga förutsättningar för att en ansökan om medboende ska bifallas.

Beslut
Ett beslut om medboende eller parboende är i grunden ett biståndsbeslut enligt 4 kap. 1 § SoL. Det prövas med utgångspunkt från vad som ska ingå i en skälig levnadsnivå utöver hemtjänstinsatserna och insatsen bostad i vård- och omsorgsboende. Bestämmelsen i 4 kap. 1 c § SoL är således inte biståndsgrundande, utan är endast en precisering av när det anses ingå i den biståndsberättigades skäliga levnadsnivå att få leva tillsammans med sin make eller sambo i det vård- och omsorgsboende som han eller hon beviljas eller har beviljats sedan tidigare. Det är alltså den biståndsberättigade som ska ha beslut om parboende eller medboende. Om båda parter har behov av boende fattas separata beslut.

Av detta följer att båda lagrummen – 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL – ska anges i ett bifallsbeslut eller avslagsbeslut om medboende. Att ett beslut fattas med stöd av 4 kap. 1 § SoL är också en förutsättning för att den enskilde ska kunna överklaga ett avslagsbeslut med förvaltningsbesvär. Enligt förvaltningslagen kan den som är part i ärendet alltid överklaga ett

beslut. Part i ett ärende om att få sammanbo i ett vård- och omsorgsboende är endast den person som har eller ska beviljas vård och omsorgsboende.

Förutsättningarna för att nämnden ska kunna fatta ett bifallsbeslut med stöd av 4 kap. 1 och 1 c §§ SoL är:

- att de sökande varaktigt har sammanbott, eller om den ena parten redan bor på ett vård- och omsorgsboende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott samt
- att de sökande vill fortsätta leva tillsammans i boendet
- att minst en av de sökande behöver bo i ett vård- och omsorgsboende eller sedan tidigare har beviljats en sådan insats

Beslutet om att få sammanbo i vård- och omsorgsboende är ett biståndsbeslut och kan överklagas. Skälen för avslag kan vara att de sökande inte bedömts bo eller har bott varaktigt tillsammans eller att de inte är överens om att vilja bo tillsammans i vård- och omsorgsboende.

Verkställa beslut
När beslutet är fattat så ska beslutet verkställas, Det boende som erbjuds ska tillgodose den biståndsberättigades omsorgsbehov och tillförsäkra honom eller henne en skälig levnadsnivå. Detta gäller såväl valet av vård- och omsorgs boende som hur medboendet ska verkställas i vård- och omsorgsboendet. Boendet ska vara utformat så att makarna eller samborna känner att de sammanbor i det särskilda boendet. Vägledande för verkställande av beslutet skall vara att makarna/samborna delar vardagsliv för att kunna betraktas som parboende eller medboende. Den sökandes önskemål ska i största möjliga utsträckning tillgodoses. *Se rutin: Inflyttning/utflyttning, vård- och omsorgsboende, (servicebostad, gruppboende ÄO).*

Parboende/medboende kar verkställas så att de sökande bor

- I samma rum
- I samma lägenhet
- Olika lägenheter på samma enhet/våning/avdelning
- Olika lägenheter i samma byggnad

Hyresrättsliga frågor
När en bostad upplåts enligt (12 kap jordabalken) gäller reglerna om bruksvärdshyra, besittningsskydd och uppsägning. Hyreslagstiftningen gäller även i vård – och omsorgsboenden.

När det gäller medboende finns villkor i hyresavtalet om att när den biståndsberättigade avslutar sitt boende sägs hyresavtalet upp. Detta görs eftersom den medboende inte längre är i behov av medboende, förutsättningarna för beslutet har förändrats. Den medboende har då tre månader på sig att flytta.

Bilaga/Länkar

- Rutin, biståndshandläggning

- Vägledande bestämmelser myndighetsutövning SoL.
- Rutin, Inflyttning/utflyttning, vård och omsorgsboende, (servicebostad, gruppboende ÄO).